

FoU — Gjør vi nok?

Av Kari Blegen

Kari Blegen er siv.ing. og dr.ing. fra NTH. Hun er ansatt i NTNf.

Innlegg holdt på seminar i Norsk Vannforening 13. mai 1981.

Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd (NTNF) mottar bevilgninger fra fire forskjellige departementer, deriblant Miljøverndepartementet. NTNf's oppgave er å kartlegge forskningsbehov, planlegge forskning og prioritere mellom innkomne forslag til forskningsprosjekter. Komité for forurensningsspørsmål planlegger, prioriterer og gir anbefalinger om bevilgninger innenfor en budsjettamme på i underkant av 30 mill. kroner. Disse midlene bevilges til NTNf fra Miljøverndepartementet. Forurensningskomitéen har også ansvaret for de generelle bevilgninger til NIVA og NILU.

Komitéen har vært opptatt av drikkevannsspørsmål i flere år. I 1978 nedsatte Komitéen et utvalg med cand.real Jan Aug. Myhrstad som formann, som i 1979 avga en innstilling: Vannforsyning i Norge — forsknings- og utredningsbehov. I denne innstillingen ble det pekt på et klart behov for en sterkere innsats på forskning omkring drikkevannsspørsmål i tiden fremover. Etter et seminar omkring disse spørsmålene våren 1980 nedsatte Komitéen et ad hoc utvalg med siv.ing. Arild Schanke Eikum, NIVA som formann, og med cand.real Egil Gjessing, NIVA som sekretær. Utvalget ble bedt

om bl.a. å utarbeide et handlingsprogram med utgangspunkt i innstillingen fra det utvalget som ble ledet av Myhrstad, og å arbeide for å skaffe midler ut over NTNf's finansiering.

Utvalget har utarbeidet et handlingsprogram som har tatt utgangspunkt i de særnorske forhold, de problemer som knytter seg til kilder av surt, saltfattig og humusholdig overflatevann, både for behandlingsprosessene, for transportsystemene og for konsumentenes helse. I tillegg til dette er det viktig å legge større vekt på grunnvann som kilde for drikkevann. Utvalget har særlig fremhevet grunnvann etter kunstig infiltrasjon. Drift og bygging av vannbehandlingsanlegg må også ha stor oppmerksomhet; mye tyder på at dette feltet har vært neglisjert.

Handlingsprogrammet er delt inn i delområdene: tilførsel og kilde, behandling, transport, drift og kontroll av vannverk, vannkvalitet og helse.

Ad hoc utvalget har for 1981 til disposisjon en meget beskjeden bevilgning på kr. 140.000. I tillegg til dette kommer en betydelig større innsats under NIVAs program. Ad hoc utvalget har utarbeidet et handlingsprogram for perioden 1981—86.

Komitéen har tidligere gitt uttrykk for at det er ønskelig at det foretas en ar-

beidsdeling mellom Sosialdepartementet og Miljøverndepartementet når det gjelder finansiering av forskning omkring drikkevann. Komitéen erklærte seg villig til å bidra til å organisere et forskningsprogram for midler fra de to departementer, og er også innforstått med at ad hoc utvalget selv fremmer søknader til de to departementer, i tillegg til søknaden til NTNF.

Det vil måtte foretas en prinsipiell avklaring mellom Miljøverndepartementet og Komitéen om hvor mye som bør bevilges gjennom NTNF, og hvor mye som bør gis direkte til utvalget fra Departementet. Den normale modell for en slik fordeling bør være at de prosjekter som representerer en forskningsmessig utfordring finansieres over NTNFs budsjett og bedømmes og følges av Komitéen, mens mer rutinepregede utrednings- og kartleggingsoppgaver finansieres fra Miljøverndepartementet som oppdrag til utvalget.

Ad hoc utvalgets funksjonstid utløper 31.12.81. Komitéen finner at utvalget har gjort et godt arbeid og utfoldet et verdifullt initiativ. Ordningen med sekretariat ved NIVA har også vært vellykket. Komitéen anbefaler i sin langtidsplan for perioden 1982—86 at det opprettes et program Drikkevannsforskning innen aktivitetsområdet fra 1982, i første omgang for en femårs periode. Forslag overfor NTNF om mandat og sammensetning av

styringsutvalget vil komme i forbindelse med budsjettbehandlingen høsten 1981. Komitéen er kjent med at ad hoc utvalget i sitt handlingsprogram har lagt seg på et høyt ambisjonsnivå. I sin langtidsplan kan Komitéen imidlertid bare anbefale en lav ramme for programmet for 1982 på kr. 600.000, stigende til ca. 1,5 mill. senere i planperioden.

Komitéen anser at høyere rammer er ønskelig for en mer effektiv bearbeidelse av de oppgaver utvalget står overfor. Svaret på det spørsmål som er stillet i overskriften er derfor nei. Imidlertid er det mange presserende behov som må ivaretas av Komitéen, og innenfor et budsjett som ikke vokser er Komitéen avhengig av å avvikle gamle aktiviteter for å finne plass for nye. Denne prosessen er hverken rask eller enkel.

I tillegg til den aktivitet som er omtalt her, har Komitéen for bygg og anleggsspørsmål i NTNF et prosjekt for Transport av vann (PTV), som også beskjefter seg med problemer knyttet til ledningsnett og tekniske installasjoner i forbindelse med drikkevannsforsyning.

Til sist bør det understrekes at vi ikke kan forske drikkevannet bedre. Formålet med en forskningsinnsats er å legge til rette et best mulig kunnskapsgrunnlag for de som skal forvalte og iverksette tiltak innenfor drikkevannssektoren, slik at disse blir så effektive som mulig.